

พฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

Ethical Behaviors Affecting Kalyanamitra Dhamma's Principles of Educational Institution Administrators under Surin Primary Educational Service Area Office 1

ศิริสิทธิ์ ยืนยง^{1*}, สุพจน์ แสงเงิน² และ ทองเพียร ปัญญาธโร³

Sirasit Yuenyong^{1*}, Supot Saeng-ngern², and Thongpean Panyatharo³

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา สถาบันรัชต์ภาคย์

Master of Education Program in Educational Administration, Rajapark Institute, Thailand

Corresponding author. E-mail: sirasit.y@gmail.com^{1}

Received January 11, 2025; Revised March 20, 2025; Accepted April 20, 2025

Abstract

This research aimed to study 1) ethical behaviours of educational institution administrators, 2) the application of Kalyanamitra Dhamma's principles of educational institution administrators, 3) the relationship between ethical behaviours affecting the Principles of Kalyanamitra Dhamma, and 4) ethical behaviours affecting Kalyanamitra Dhamma's Principles of Educational Institution Administrators under Surin Primary Educational Service Area Office 1. The sample consisted of 169 school administrators, selected through a proportional stratified random sampling method. The research instrument was a 5-point rating scale questionnaire with a reliability coefficient of 0.97. Data were analyzed using percentages, means, standard deviations, Pearson's correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis. The research results found that: 1) the overall ethical behaviours of educational institution administrators were at a high level, 2) the overall having of the principles of Kalyanamitra Dharma was at the highest level, 3) there was a high positive correlation between ethical behaviours affecting the principles of Kalyanamitra Dhamma ($r_{XY} = 0.65$) with statistical significance at the .01 level, and 4) two aspects of ethical behaviours, work management and personnel management, affected the principles of Kalyanamitra Dhamma, jointly explaining 43.40% of the variance with statistical significance at the .05 level, with a standard error of estimate of ± 0.23 .

Keywords: ethical behaviors; Kalyanamitra Dhamma's principles; Surin primary educational service area office 1

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) การมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 3) ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมกับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรม และ 4) พฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 169 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามสัดส่วน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การมีหลักกัลยาณมิตรธรรมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมกับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูง ($r_{xy} = 0.65$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) พฤติกรรมเชิงจริยธรรมด้านการครองงานและด้านการครองคนส่งผลต่อการมีหลักกัลยาณมิตรธรรม โดยสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 43.40 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ ± 0.23

คำสำคัญ: พฤติกรรมเชิงจริยธรรม; หลักกัลยาณมิตรธรรม; สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

บทนำ

การศึกษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชากรและเป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้มีความเจริญงอกงามทางกาย อารมณ์ สังคม มีการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ มีความคิดที่สร้างสรรค์ สติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (Office of the Education Council, 2024) การจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้บริหาร ที่มีความรู้ ความสามารถควบคู่ไปกับคุณธรรมจริยธรรมในการบริหาร ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำเชิงจริยธรรม ที่สามารถกระตุ้น จูงใจเป็นแบบอย่าง ให้บุคคลอื่นเชื่อถือ ยอมรับ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นความหวังของการเป็นแบบอย่างที่ดี ดังนั้นพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารสถานศึกษา คุณภาพของครูและคุณภาพผู้เรียนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ตามการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน (Chaichomphu, 2014)

ภารกิจและหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์เพื่อบริหารงานทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป รวมทั้งการตัดสินใจ วินิจฉัยสั่งการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติของบุคลากร พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารมีความสำคัญต่อการบริหารงาน

ในองค์กรเป็นอย่างมากต้องสร้างศรัทธาการยอมรับนับถือและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาและคนในสังคม การบริหารงานนอกจากมีหลักการในการทำงาน โดยยึดหลักกฎหมาย ระเบียบคำสั่งตามสภาพและวัฒนธรรมของ สังคมนั้น ๆ และความสำเร็จของการบริหารงานต้องถือว่าความรู้คู่คุณธรรม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัด การศึกษา โดยเฉพาะสถานศึกษาจำเป็นต้องต้องรับผิดชอบการพัฒนาหน่วยงานให้มีมาตรฐานสูงขึ้น ด้วยการปฏิรูป งานทั้งระบบคือ สถานศึกษา บุคลากร หลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนการสอนและระบบการบริหาร การศึกษา แต่การที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการปฏิรูป การศึกษาได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะประสานและขับเคลื่อนระบบ การพัฒนาองค์การให้ก้าวหน้า ด้วยการนำพามูลค่าการให้ร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มศักยภาพผู้บริหาร สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีคุณลักษณะที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ (Runcharoen, 2010) ปัจจุบันชาว คราวเรื่องปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมทั้งของผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษาพบว่ามีมากขึ้น โดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้วาดภาพครุฑตามแบบฉบับว่าเป็นกัลยาณมิตรหรือมิตรที่ดั่งามของคนทั่วไป คือ ทั้งของศิษย์และของชาวบ้าน ซึ่งบุคคลที่ได้นามว่า “กัลยาณมิตร” นั้นจะต้องประกอบพร้อมไปด้วยคุณธรรม 7 ประการ ได้แก่ 1) ปิโย 2) ครุ 3) ภาวนียโย 4) วตฺตา จ 5) วจนฺทโม 6) คมฺภีรญฺจ กถํ กตฺตา และ 7) โน จญฺฐานนีย ชย (Phra Phromkunaphon (P.A. Payutto), 2008)

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจ ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการมีหลัก กัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 เพื่อให้ได้ ข้อมูลสารสนเทศเดียวกัน ใช้ในการบริหารการศึกษาให้เกิดประสิทธิผล ให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 และสถานศึกษาในสังกัด นำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน พัฒนา และส่งเสริม ด้านคุณธรรม จริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของการทำงาน มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมกับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1
4. เพื่อศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการครองตน ด้านการครองคน และด้านการครองงาน

2. การมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มี 7 ประการ (Phra Phromkunaphon (P.A. Payutto), 2008) ได้แก่ 1. ปิโย (น่ารัก) 2. ครุ (น่าเคารพ) 3. ภาวนีโย (น่าเจริญใจ) 4. วตฺตา จ (รู้จักพูดให้ได้ผล) 5. วจนฺทฺขโม (ทนต่อถ้อยคำ) 6. คมฺภีรญฺจ กถํ กตฺตา (กล่าวชี้แจงเรื่องล้าลึก ชับชอนให้เข้าใจได้) 7. โน จฏฺฐาเน นิโยชเย (ไม่แนะนำในเรื่องอันไม่ควร)

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 มีโรงเรียนทั้งสิ้น 291 โรงเรียน จำนวนผู้บริหาร 291 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ปีการศึกษา 2567 โดยการกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan (Silpcharu, 2017) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 169 คน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยดำเนินการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling)

ขอบเขตด้านพื้นที่ ได้แก่ สถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

ขอบเขตด้านเวลา ได้แก่ ระหว่างเดือนพฤษภาคม – พฤศจิกายน พ.ศ. 2567

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม

พฤติกรรมเชิงจริยธรรม ประกอบด้วย 2 คำคือ พฤติกรรม และจริยธรรม เป็นลักษณะที่ชี้ให้เห็นถึงความประพฤติของบุคคลโดยการแสดงกิริยาอาการ การกระทำ ซึ่งเกิดจากความตั้งใจหรือไม่ตั้งใจแล้วทำให้สังคมสงบสุข มีระเบียบแบบแผน ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้ Popattanachai (2007) ให้ความหมายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมว่า เป็นส่วนของความประพฤติที่สังคมต้องการ การกระทำใด ๆ ของบุคคลถ้าสอดคล้องกับมาตรฐานการประพฤติถูกต้องดีงามก็จัดว่าบุคคลนั้นมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรม Wattanachai (2009) กล่าวว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรม เป็นพฤติกรรม การกระทำที่บุคคลตัดสินใจจะกระทำถูก หรือผิดในสถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ ทั้งนี้จะขึ้นอยู่กับอิทธิพลของความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้องดีงาม และความพึงพอใจที่จะนำจริยธรรมมาเป็นแนวประพฤติปฏิบัติ

สรุปได้ว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การแสดงพฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งคุณงามความดีโดยการกระทำตามกรอบของคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรมอันดี ลักษณะที่บ่งบอกถึงการประพฤติตามกฎเกณฑ์ของสังคม ที่มีผลต่อตนเองและสังคมโลกให้เกิดความสงบสุข เป็นที่ยอมรับของสังคม อยู่ในภาวะระเบียบของสังคมอย่างถูกต้องเหมาะสม

พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา คือความประพฤติที่ดีงาม เป็นสิ่งที่ผู้บริหารทุกคนควรจะมีและให้ความสำคัญ เพราะการปฏิบัติตนให้รู้จักเหตุ รู้จักผลและรู้จักแยกแยะผิดชอบชั่วดี คุณและโทษ รู้ว่าสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำบนพื้นฐานของความจริง และความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษานั้น จะสร้างแรงศรัทธา

การยอมรับนับถือแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา อีกทั้งยังสามารถช่วยจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและเต็มความสามารถ จนเกิดความรักสามัคคี และทำงานจนบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ด้านการครองตน ด้านการครองคน และด้านการครองงาน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 (Ministry of Education, 2020) ที่กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงาน โดยกำหนดเป็น ข้อบังคับว่าด้วยจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาไว้

แนวคิดเกี่ยวกับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรม

Phra Phromkunaphon (P.A. Payutto) (2008) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความมีกัลยาณมิตร คือ มีผู้แนะนำสั่งสอนที่ปรึกษา เพื่อนที่คบหา และบุคคลผู้แวดล้อมที่ดี ความรู้จักเลือกเสวนาบุคคล หรือเข้าร่วมหมู่กับท่านผู้ทรงคุณทรงปัญญามีความสามารถ ซึ่งจะช่วยเหลือ สนับสนุนชักจูง ชี้ช่องทาง เป็นแบบอย่าง ตลอดจนเป็นเครื่องอุดหนุนเกื้อกูลแก่กัน ให้ดำเนินก้าวหน้าไปด้วยดี ในการศึกษาอบรม การครองชีวิต การประกอบกิจการ และธรรมปฏิบัติ สิ่งแวดล้อมทางสังคมที่ดี ข้อนี้เป็นองค์ประกอบภายนอก Phra Phromkunaphon (P.A. Payutto) ยังกล่าวว่า “กัลยาณมิตร” แปลความหมายคำ “กัลป์ยาน” ว่า หมายถึง คุณงามความดี และ “มิตร” หมายถึง เพื่อนที่คอยช่วยเหลือเพื่อนอย่างจริงใจ โดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน เป็นมิตร ที่หวังดี มีสิ่งดี ๆ ให้กันด้วยความจริงใจ

สรุปได้ว่า หลักกัลยาณมิตรธรรม หมายถึง บุคคลที่มีความพร้อมพร้อมแห่งคุณธรรม ความดีงาม เป็นผู้ห่างไกลจากสิ่งอันเป็นข้าศึกในการพัฒนาศักยภาพชีวิต และตั้งตนอยู่อย่างเหมาะสมแห่งการเคารพ รวมทั้งยังเป็นผู้สร้างสรรค์ประโยชน์สุข และคุณธรรมความดีงามต่าง ๆ ให้แก่บุคคลรอบข้างด้วยความเข้าใจ จนเป็นแรงเหนี่ยวนำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และการพัฒนาไปสู่ประโยชน์ และความสุขในระดับต่าง ๆ โดยไม่หวังสิ่งใดตอบแทน ตลอดจนถึงสิ่งแวดล้อมที่เกื้อกูลส่งเสริมการพัฒนาชีวิตก็เป็นดังกัลยาณมิตรด้วยเช่นกัน

ความสำคัญของการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมนั้น Phramaha Udom Uttaro (Makdee) and PhraKhrubaidika Monthon Khamago (Chutosri) (2020) กล่าวว่า ความสำคัญของการมีหลักกัลยาณมิตรธรรม หมายถึงคุณลักษณะที่ดี ได้แก่ แต่งกายเรียบร้อย พุดจาสุภาพอ่อนโยนมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีคุณวุฒิสูง พุดจริงทำจริงให้เสรีภาพในการแสดงออกความคิดเห็นด้วยรักและเมตตาศิษย์ ใจดีสุขุมเยือกเย็นมีอารมณ์แจ่มใสไร้เรงอยู่เสมอ เข้มงวดต่อความประพฤติของนักเรียนและลงโทษแต่พอสมควร ชยันตเข้มแข็งและอดทนช่วยเหลือศิษย์ได้ในคราวจำเป็น ส่งเสริมให้ศิษย์รู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง มีความยุติธรรม วางตัวได้เหมาะสม Poonkirtmaring and Promsit (2020) กล่าวว่า ความสำคัญของการมีหลักกัลยาณมิตรธรรม หมายถึง คุณสมบัติของความเป็นครูจะต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการพัฒนาชีวิต ให้เป็นคนดีมีปัญญา มีคุณธรรม ทำหน้าที่ช่วยเหลือ สั่งสอน แนะนำชี้แจง สนับสนุน ช่วยบอกช่องทาง ให้ศิษย์ประพฤติปฏิบัติดี เมื่อศิษย์ได้ไปหา ปรึกษา ขอคำแนะนำเข้าใกล้ ตลอดจนศึกษาแนวทาง มีการยอมรับนับถือซึ่งกันและกันแล้วในการคิดและการแสดงพฤติกรรมที่ดีงามถูกต้องด้วยความบริสุทธิ์ใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน

จากการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า ผู้บริหารมีบทบาทตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อดำเนินการกิจขององค์การหรือหน่วยงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องแสดงพฤติกรรมในการชักนำให้สมาชิกซึ่งเป็นผู้ตามกระทำในสิ่งที่ผู้บริหารและองค์การต้องการและผู้บริหารทุกคนทุกระดับจะต้องมีคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อช่วยให้การบริหารงานราบรื่น บรรลุจุดหมาย มีความซื่อสัตย์ ยุติธรรม โปร่งใส มีลักษณะความเป็นผู้นำและเป็นประชาธิปไตยและใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาปรับใช้ในการบริหาร ถ้าผู้บริหารขาดคุณธรรมจะไม่เป็นที่ยอมรับของผู้ใต้บังคับบัญชา และทำให้ขาดศรัทธาในตัวผู้บริหาร

การบริหารงานนั้นนอกจากผู้บริหารจะต้องยึดกฎ ระเบียบของราชการเป็นหลัก การบริหารงานให้สำเร็จผู้บริหารจะต้องมีธรรมในการบริหารด้วย จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษา พฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 เพื่อนำผลการศึกษาใช้เป็นแนวทางพัฒนาด้านจริยธรรม สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการพัฒนาการจัดการศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ทั้งหมดจำนวน 291 คน (Surin Primary Educational Service Area Office 1, 2024)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (Silpcharu, 2017) จากประชากรผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมด จำนวน 291 คน ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร จำนวน 169 คน แบ่งชั้นโดยจัดประชากรออกเป็น 3 กลุ่ม โดยพิจารณาจากขนาดโรงเรียนทำการสุ่มตัวอย่างตามสัดส่วน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเพื่อใช้สอบถาม พฤติกรรมเชิงจริยธรรมกับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยแบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ตอนที่ 3 หลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยกำหนดค่าน้ำหนักตามวิธีของ Likert (Silpcharu, 2017) การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ได้แก่ การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถาม การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.970

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้สถิติพรรณนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมกับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ได้แก่ ความถี่ (f) ร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เพื่อหาระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรม และระดับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมเชิงจริยธรรมกับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

3. วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมกับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณแต่ละขั้นตอน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยสามารถวิเคราะห์ข้อมูลจากจำนวนแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ทั้งสิ้น 169 ฉบับ ซึ่งผู้วิจัยได้แสดงผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการครองตน รองลงมา คือ ด้านการครองคน และน้อยที่สุด คือ ด้านการครองงาน

2. การมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การมีหลักกัลยาณมิตรธรรม อยู่ในระดับมากที่สุด คือ โน จฏฐาเน นิโยชเย (ไม่แนะนำในเรื่องอันไม่ควร) รองลงมา คือ ด้าน ปิโย (น่ารัก) และ ครุ (น่าเคารพ) และน้อยที่สุด คือ วตตา จ (รู้จักพูดให้ได้ผล)

ผลการวิจัยพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 มีสาระสำคัญดังนี้

ตารางที่ 1 พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

Table 1 Ethical behaviors of educational institution administrators

พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา (Ethical behaviors of educational institution administrators)	ระดับพฤติกรรม (Behavioral level)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการครองตน (Self-control)	4.53	0.43	มากที่สุด (highest level)
2. ด้านการครองคน (People control)	4.38	0.52	มาก (high level)
3. ด้านการครองงาน (Work control)	4.19	0.67	มาก (high level)
รวม (Total)	4.38	0.46	มาก (high level)

จากตารางที่ 1 พบว่าพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.38$, S.D.=0.46) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการครองตน ($\bar{X}=4.53$, S.D.=0.43) รองลงมา คือ ด้านการครองคน ($\bar{X}=4.38$, S.D.=0.52) และน้อยที่สุด คือ ด้านการครองงาน ($\bar{X}=4.19$, S.D.=0.67)

ตารางที่ 2 การมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

Table 2 Having Kalyanamitra Dhamma's principles of educational institution administrators

การมีหลักกัลยาณมิตรธรรม (Having Kalyanamitra Dhamma's principles)	ระดับความคิดเห็น (Opinion level)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ปิโย (น่ารัก) Piyo (lovely)	4.72	0.33	มากที่สุด (highest level)
2. ครู (น่าเคารพ) Kru (respectable)	4.72	0.43	มากที่สุด (highest level)
3. ภาวนียะ (น่าเจริญใจ) Bhavaniyo (pleasing)	4.68	0.47	มากที่สุด (highest level)
4. วตฺตา จ (รู้จักพูดให้ได้ผล) Vatta ja (know how to speak effectively)	4.60	0.46	มากที่สุด (highest level)
5. วจนกฺขโม (อดทนต่อถ้อยคำ) Vajanakkhamo (patient with words)	4.61	0.39	มากที่สุด (highest level)
6. คมฺภีรญฺจ กถํ กตฺตา (กล่าวชี้แจงเรื่องลึกซึ้ง ชัดเจนให้เข้าใจได้) Gambhirana kathang katta (explaining profound and complex matters so that they can be understood)	4.65	0.29	มากที่สุด (highest level)
7. โน จฏฺฐาเน นินฺยชเย (ไม่แนะนำในเรื่องอันไม่ควร) No jattthane niyojaye (not advising on matters that are not proper)	4.88	0.24	มากที่สุด (highest level)
รวม (Total)	4.69	0.31	มากที่สุด (highest level)

จากตารางที่ 2 พบว่า การมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.69$, S.D.=0.31) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การมีหลักกัลยาณมิตรธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ โน จฏฐาเน นินยชเย (ไม่แนะนำในเรื่องอันไม่ควร) ($\bar{X}=4.88$, S.D.=0.24) รองลงมา คือ ด้าน ปิโย (น่ารัก) ($\bar{X}=4.72$, S.D.=0.33) และ ครู (น่าเคารพ) ($\bar{X}=4.72$, S.D.=0.43) และน้อยที่สุด คือ วตฺตา จ (รู้จักพูดให้ได้ผล) ($\bar{X}=4.60$, S.D.=0.46)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม (X) กับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมโดยรวม (Y) พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษารายด้าน กับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรม (Y) พบว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการครองงาน (X_3) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรม (Y) อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 รองลงมาคือ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการครองตน (X_1) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรม (Y) อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 และต่ำสุด คือ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการครองคน (X_2) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรม (Y) อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 พบว่า มีจำนวน 2 ด้าน ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ได้แก่ ด้านการครองงาน (X_3) และด้านการครองคน (X_2)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณแต่ละขั้นตอน

Table 3 Results of Stepwise Multiple Regression Analysis

ตัวแปรพยากรณ์ (Predictor variable)	B	β	t	Sig.
ด้านการครองงาน (X_3)	0.24	0.52	7.76	0.00*
ด้านการครองคน (X_2)	0.14	0.24	3.60	0.00*
R = 0.66, $R^2 = .44$, Adj. $R^2 = 0.43$, constant = 3.08, Std.E. = ± 0.23				

* นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ แต่ละขั้นตอน พบว่า ด้านการครองงาน (X_3) เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ เท่ากับ 0.24 และมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.52 รองลงมา คือ ด้านการครองคน (X_2) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ เท่ากับ 0.14 และมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.24 โดยตัวแปรพยากรณ์ดังกล่าว สามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ได้ร้อยละ 43.40 (Adj. $R^2 = 0.434$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของการพยากรณ์เท่ากับ ± 0.23

อภิปรายผล

1. พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายด้าน ผลการศึกษาพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการครองตน รองลงมา คือ ด้านการครองคน และน้อยที่สุด คือ ด้านการครองงาน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารงานในสถานศึกษาโดยทั่วไปผู้บริหารสถานศึกษาเลือกที่จะยึดหลักทาง พระพุทธศาสนาเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานควบคู่ไปด้วยกับกฎระเบียบปฏิบัติของทางราชการ ซึ่งในหลักธรรมที่นำมาใช้ในการบริหารประกอบด้วยหลักธรรม 3 ประการ ได้แก่ หลักในการครองตน หลักในการครองคน และหลักในการครองงาน ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้บริหารให้ความสำคัญ การปฏิบัติตนให้รู้จักรู้เหตุ รู้จักผล และรู้จักแยกแยะผิดชอบชั่วดี คุณและโทษ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ทำงานด้วยความมุ่งมั่นในงานที่ทำนั้นสำเร็จและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง รักษาระเบียบวินัยของตนเอง ใช้วาจาที่สุภาพอ่อนหวาน ดูแลทุกข์สุขของครูและบุคลากรในสถานศึกษา ตั้งใจปฏิบัติงานในหน้าที่ด้วยความกระตือรือร้น ปฏิบัติงานโดยยึดหลักผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก มีความมุ่งมั่นในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sriworasarn (2014) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมในการครองตน ครองคน ครองงาน ของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับพฤติกรรมในการครองตน ครองคน ครองงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Charoenkiat (2009) เรื่อง พฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ระดับปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรมด้านการครองตน ครองคน ครองงาน ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู และคณะกรรมการสถานศึกษา

ชั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการครองตนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ด้านการครองคนและการครองงานมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chuchart (2013) เรื่องพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากปางเพชร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากปางเพชร เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน

2. การมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การมีหลักกัลยาณมิตรธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ โน จฏฐาเน นิโยชเย (ไม่แนะนำในเรื่องอันไม่ควร) รองลงมา คือ ด้านปิโย (น่ารัก) และครุ (น่ารัก) และน้อยที่สุด คือ วตฺตา จ (รู้จักพูดให้ได้ดี) ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีคุณลักษณะของกัลยาณมิตร ในการเป็นผู้แนะนำสั่งสอน ที่ปรึกษา สนับสนุน ชักจูง ชี้ช่องทางเป็นแบบอย่าง ตลอดจนเป็นเครื่องอุดหนุนเกื้อกูลแก่กัน ในการบริหารงานให้ดำเนินก้าวหน้าไปด้วยดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phrasamu Yutthana Anudayo (Khonmai) (2018) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะกัลยาณมิตรสำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์สภาพการใช้หลักกัลยาณมิตรในการบริหารการศึกษา โดยรวมด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านเป็นที่เคารพ รองลงมา ได้แก่ ด้านรู้จักพูดให้ได้ดี ด้านเป็นที่รัก ด้านน่ายกย่อง ดันอดทนต่อถ้อยคำ แกล้งเรื่องล้าลึกได้ และข้ออยู่ในระดับต่ำสุด ได้แก่ ไม่ชักนำในเรื่องเหลวไหล ตามลำดับ 2) หลักการและวิธีใช้หลักกัลยาณมิตรสำหรับการจัดการบริหารงานมีระบบในการทำงานดีมีคุณภาพและเกิดประสิทธิภาพและสร้างแรงจูงใจกระตุ้นให้บุคลากรปฏิบัติงาน สำเร็จด้วยความภูมิใจที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัดรู้จักพูดเจรจาให้ทุกฝ่ายเข้าใจกัน อธิบายเหตุผลด้วยวาจาที่ ไพเราะอ่อนหวาน และยินดีรับฟังปัญหาในด้านการบริหารจัดการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความทุ่มเทการยอมรับฟังทุกฝ่ายวิเคราะห์ข้อมูลซับซ้อนให้เข้าใจได้ชัดเจนแจ่มแจ้งมีแนวคิดใหม่ ๆ สามารถอธิบายเข้าใจและนำมาปฏิบัติได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Noikaew (2023) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 ผลการศึกษากการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sombatkham (2022) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเรือ ตำบลหนองเรือ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาปรากฏดังนี้ 1. การบริหารงานตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของนายกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองเรือ ตำบลหนองเรือ อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม พบว่าโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมกับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมโดยรวม ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผู้บริหารเป็นบุคคลที่ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่แนะนำ ชักชวน และประพฤติตนให้เสื่อมเสีย ไม่ชักนำในเรื่องที่ไม่ใช่เรื่อง ที่ไม่เป็นประโยชน์ คิดหาวิธี เตือนให้รู้สึกตัวเมื่อเห็นว่ามีพฤติกรรมไปในทางที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนต้องพึงมี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Noikaew (2023) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของครู สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของครู โดยรวมมีความสัมพันธ์กันในทิศทางบวกระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม กับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมเป็นรายด้าน พบว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรม ด้าน วาจกขโม อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรม ด้าน วุตตา จ อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรม ด้าน ครุ อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรม ด้าน คมกริฎฐ กถ กตดา อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรม ด้าน ปิโย อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรม ด้าน ภาวนีโย อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรม ด้าน โน จฏฐาเน นิโยชเย อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 ดังนั้น ผลการวิจัยจึงสอดคล้องกับสมมติฐานที่ว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Thothong (2020) ได้ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ Laksanapen (2020) เรื่องพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมกับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมส่งผลต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกและส่งผลต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาร้อยละ 59 ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ นำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ใช้ในการบริหารสถานศึกษา การปฏิบัติ ด้าน การครองตน การครองคน การครองงาน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา อันจะส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาที่ดียิ่งขึ้นไป

4. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 พบว่า มีจำนวน 2 ด้าน ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ได้แก่

4.1 ด้านการครองงาน (X_3) ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดที่สามารถพยากรณ์ การมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความตั้งใจและกระตือรือร้น ทำงานอย่างอดทน พยายามแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ด้วยความตั้งใจ คิดพิจารณาไตร่ตรองด้วยเหตุ ด้วยผลและด้วยปัญญา ยึดหลักประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีการวางแผนและความมุ่งมั่นในการทำงานมีความขยันและความมั่นใจในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ รวมถึงมีอุดมการณ์ในการทำงานและมีความสุขในการทำงาน ซึ่งจะส่งผลให้การทำงานนั้นสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Laksanapen (2020) เรื่องพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน

4.2 ด้านการครองคน (X_2) คือ ตัวแปรพยากรณ์ลำดับถัดมาที่สามารถพยากรณ์การมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีในสถานศึกษา รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษานำหลักคุณธรรมมาใช้ในการสร้างความยุติธรรมในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Laksanapen (2020) พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมกับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลาง และผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของครูเกี่ยวกับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวกและส่งผลต่อการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ นำข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ใช้ในการบริหารสถานศึกษา การปฏิบัติ ด้านการครองตน การครองคน การครองงาน เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีและเป็นที่ยอมรับของผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา อันจะส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาที่ดียิ่งขึ้นไป

สรุปผล

1. พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านการครองตน รองลงมา คือ ด้านการครองคน และน้อยที่สุด คือ ด้านการครองงาน

2. การมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การมีหลักกัลยาณมิตรธรรมอยู่ในระดับมากที่สุด คือ โน จงฺ ฐานเณ นิโยชเย (ไม่แนะนำในเรื่องอันไม่ควร) รองลงมา คือ ด้าน ปิโย (น่ารัก) และ ครุ (น่าเคารพ) และน้อยที่สุด คือ วตฺตา จ (รู้จักพูดให้ไ้ผล)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวม (X) กับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมโดยรวม (Y) พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษารายด้าน กับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรม (Y) พบว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการครองงาน (X_3) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรม (Y) อยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 รองลงมาคือ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการครองตน (X_1) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรม

(Y) อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 และต่ำสุด คือ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาด้านการครองคน (X_2) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรม (Y) อยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านพฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต พบว่า มีจำนวน 2 ด้าน ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ได้แก่ ด้านการครองงาน (X_3) และด้านการครองคน (X_2)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1.1 ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมรายด้าน ด้านการครองงาน ($\bar{X} = 4.19$) ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษฯ เสริมพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ด้านการครองงาน โดยการจัดค่ายคุณธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาคำนึงถึงความสำคัญของการยึดหลักผลประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก

1.2. ผลการวิจัย พบว่า การมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 โดยรวมรายด้าน ด้านวุดตา จ ($\bar{X} = 4.60$) ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ควรส่งเสริมการมีหลักกัลยาณมิตรธรรม ด้าน วุดตา จ คือ การรู้จักพูดให้ได้ผล ตามที่ตนเองคาดหวัง โดยการเพิ่มพูนทักษะในการพูดคุยกับคนรอบข้าง ซึ่งการพูดให้ได้ผลนั้นต้องอาศัยการเข้าใจทั้งวิธีการสื่อสาร คำพูด และอารมณ์ร่วมที่แสดงออกมา

1.3 ผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ทางบวก ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัดควรมีการส่งเสริมและสนับสนุนการอบรมและพัฒนาทักษะในการนำหลักการครองคน ครองตน และครองงานมาบูรณาการ ใช้ในสถานศึกษา เพื่อให้ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

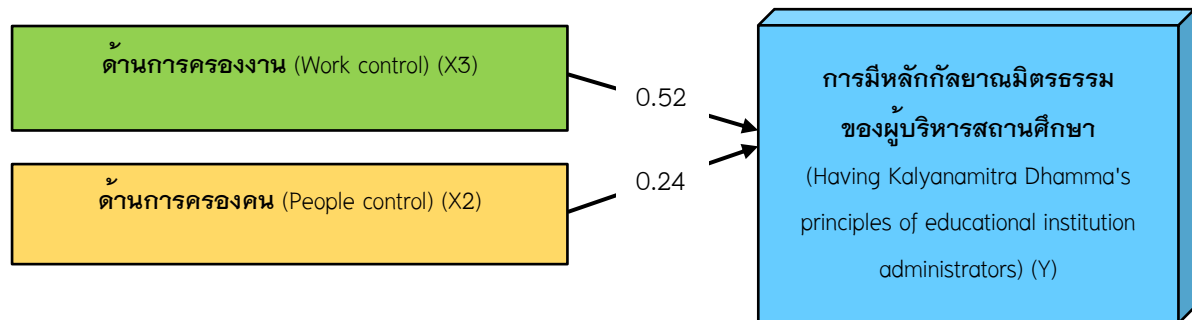
2.1 ควรศึกษาหลักกัลยาณมิตรธรรมที่ส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมที่ส่งผลต่อคุณภาพของการบริหารงานวิชาการ

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพฤติกรรมตามหลักพรหมวิหาร 4 ที่ส่งผลต่อการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลหรือแนวทางในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อไป

2.3 ควรมีการนำหลักพุทธธรรมด้านอิทธิบาท 4 มาศึกษาระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมการนำหลักพุทธธรรมมาช่วยส่งเสริมการมีหลักกัลยาณมิตรธรรม ทั้งของผู้บริหารสถานศึกษาหรือครู

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ดังรูปภาพประกอบที่ 1

ภาพที่ 1 พฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1

Figure 1 Ethical Behaviors Affecting Kalyanamitra Dhamma's Principles of Educational Institution Administrators under Surin Primary Educational Service Area Office 1

จากภาพที่ 1 พบว่า พฤติกรรมเชิงจริยธรรมที่ส่งผลต่อการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษามีจำนวน 2 ด้าน ที่สามารถอธิบายความแปรปรวนของการมีหลักกัลยาณมิตรธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 1 ได้แก่ ด้านการครองงาน (X_3) เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.52 และด้านการครองคน (X_2) มีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ 0.24

References

- Chaichomphu, S. (2014). Ethical leadership in educational administration. *Journal of Educational Administration, Burapha University*, 8(2), 1–15.
<https://ojs.lib.buu.ac.th/index.php/edu/article/view/4707>
- Charoenkiat, S. (2009). *Ethical behavior of school administrators under the Roi Et primary educational service area office 3*[Master's thesis, Pathumthani University].
- Chuchat, S. (2013). *Administrators ethical behaviors towards school administration in Kamphaengphet primary education service area office 2*[Master's thesis, Mahachulalongkornrajavidyalaya University].

- Laksanapen, N. (2020). *Ethical behavior affecting the administration of educational administrators under the office of the non-formal and informal education promotion, Rayong, Chanthaburi, and Trat provinces*[Master's thesis, Rambhai Barni Rajabhat University].
- Ministry of Education. (2020, October 12). *Teachers Council and Educational Personnel Act B.E. 2546 (2003)*. <https://www.moe.go.th>
- Noikaew. K. (2023). *The relationship between academic leadership of school administrators and the principles of Kalyanamitra Dharma of teachers under the Rayong primary educational service office area 1*[Master's thesis, Rambhai Barni Rajabhat University].
- Office of the Education Council. (2024). *National Education Act B.E. 2542 (1999)*. <https://www.onec.go.th/th.php/page/category/CAT0000011>
- Phramaha Udorn Uttaro (Makdee)., & PhraKhruBaidika Monthon Khamago (Chutosri). (2020). *The teacher learning management competency based on the Kalayanamitta Dhammas. The Golden Teak: Humanities and Social Sciences Journal (GTHJ)*, 26(1), 1-10. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/article/view/240874>
- Phra Phromkunaphon (P.A. Payutto). (2008). *Buddhist Dictionary, Dharma compilation version* (16th ed.). S.R. Printing Mass Products.
- Phrasamu Yutthana Anudayo (Khonmai). (2018). *A guideline for the development of good friend characteristics for primary school administrators in Nonthaburi province*[Master's thesis, Mahachulalongkornrajavidyalaya University].
- Poonkirtmaring, Y., & Promsit, S. (2020). The Kalyanamitta with the development of the quality of life in according to Buddhism. *Journal of MCU Nakhondhat*, 7(10), 197-208.
- Popattanachai, U. (2007). *Ethics for nurses*. Praboromarajchanok Institute, Thailand.
- Runcharoen, T. (2010). *Professionalism in educational management and administration in the educational reform era* (3rd ed.). Expertnet.
- Silpcharu, T. (2017). *Research and statistical data analysis with SPSS and AMOS*. Business R&D.
- Sombatkham, A. (2022). *Kalayanamittadhamma 7 on management of chief executives of Nong Ruea subdistrict administrative organizations Nong Ruea sub-district, Nachuak district, Mahasarakham province*[Master's thesis, Mahasarakham University].
- Sriworasarn, C. (2014). *A study of the behavior of self-management, people management, and work management of secondary school administrators in Nakhon Ratchasima province* [Master's thesis, Nakhon Ratchasima Rajabhat University].

Surin Primary Educational Service Area Office 1. (2024, March 22). *Educational Information Data*.

Surin Primary Educational Service Area Office 1. <https://sites.google.com/view/big-data-srn1/home>.

Thothong. D. (2020). *The relationship between ethical behavior of school administrators and motivation of teachers and educational personnel under the Trat primary educational service area office*[Master's thesis, Rambhai Barni Rajabhat University].

Wattanachai, K. (2009). *Organization with morality, ethics and good governance*. Matichon.